

Asia: VN/32556/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Lausunto

5 b § Jätteeksi luokittelun päätyminen

-

137 § Muutoksenhaku

-

143 b § Tiedonsaantioikeus jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä, uusiomateriaalirekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustasta

-

147 a § Sivutuotteeksi luokittelua ja jätteeksi luokittelun päättymistä koskeva päätös

Lakiehdotuksen 147 a §:n perustelujen mukaan tapauskohtainen sivutuote- tai EEJ-päätös olisi materiaali- ja hakijakohtainen, mutta ei laitokohtainen. Päätös voisi koskea saman hakijan useampia laitoksia. Pykäläluonnoksesta jää epäselväksi se, voiko päätöstä kuitenkin soveltaa myös hakijan tulevilla laitoksilla vai pitääkö päätöstä haettaessa nimetä ne laitokset ja niiden prosessit, joita päätös koskee. Mikäli päätöstä voisi soveltaa myös tulevilla laitoksilla, tulisi tulevan laitoksen tuotantoprosessien vastata täysin päätöksen saanutta prosessia. Uudenmaan ELY-keskus esittääkin tulkintaongelmien välttämiseksi ja asian selventämiseksi, että hakemuksessa tulisi nimetä ne laitokset, joita se koskee ja uudet laitokset käsiteltäisiin päätöksen muuttamisena tai kokonaan uutena hakemuksena. Jos päätöstä pitäisi muuttaa silloin, kun siihen lisätään uusi laitos, niin tällaisen tilanteen voisi mainita pykälän perusteluissa. Lisäksi ELY-keskus esittää selvennettäväksi, voiko lakiehdotuksen mukaisia päätöksiä siirtää toisen toiminnanharjoittajan nimiin kuten ympäristölupia ja mikäli näin on, tulisiko tästä olla maininta asiaa koskevissa säännöksissä.

147 b § Hakemus sivutuotteeksi luokitteluksi tai jätteeksi luokittelun päättymiseksi

Lakiehdotuksen 147 b §:ssä määrätään ilmoittamaan hakemuksen vireille tulosta toiminnan ympäristölupahakemusta käsittelevälle tai voimassa olevaa ympäristölupaa valvovalle viranomaiselle eli käytännössä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos päätös koskee kunnan valvomaan toimintaa. Lakiehdotuksen 147 e §:ssä taas määrätään, että muutoshakemuksen vireille tulosta pitää ilmoittaa myös markkinavalvontaviranomaiselle. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että lienee perusteltua, että myös uuden hakemuksen vireilletulosta ilmoitetaan markkinavalvontaviranomaiselle. Hakemuksesta voisi olla perusteltua pyytää myös lausuntoa markkinavalvontaviranomaiselta. Lakiehdotuksessa on ylipäänsä säädetty hakemuksen käsittelystä tai esimerkiksi siitä, kenelle päätös tulisi lähettää tiedoksi, hyvin niukasti. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tästä voisi olla tarpeen säätää tarkemmin, ellei asiasta ole tarkoitus säätää asetuksella.

147 c § Päätösharkinta ja päätöksen sisältö

Lakiehdotuksen 147 c §:ään ei sisälly mainintaa siitä, että päätöksessä voitaisiin antaa myös määräyksiä. Pykäläehdotuksen mukaan päätöksessä on ”eriteltävä” tiettyjä seikkoja. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan olisi selvempää, jos pykälässä todettaisiin, että päätöksessä voidaan antaa tarvittavia määräyksiä ja myöskin, mistä niitä voitaisiin antaa. Todettakoon tässä yhteydessä, että nykyisissä EEJ-päätöksissä on annettu määräyksiä ja myös sellaisista asioista, joita ei pykäläluonnoksen eriteltävissä asioissa ole mainittu, esimerkiksi EEJ-valmistukseen käytettyjen jätteiden määrä ja laatu ja valmistettujen tuotteiden määrät ja käyttötavat ja -kohteet.

147 d § Tuotteen vaatimuksenmukaisuuden varmistaminen

Lakiehdotuksen 147 d §:n mukaan ”jos tuotetta ei ole saatettu markkinoille, varmistamisvelvollisuus on ensimmäisellä käyttäjällä”. Pykälän perusteluissa todetaan kuitenkin ”Jos tuotetta ei ole saatettu markkinoille, vaatimustenmukaisuuden varmistaminen koskee sen valmistajaa”. ELY-keskus pyytää selventämään tätä ristiriitaa.

147 e § Päätöksen muuttaminen

-

147 f § Päätöksen peruuttaminen

Lakiehdotuksen 147 f §:n perustelujen mukaan päätöksen peruuttamisen seurauksena aineen tai esineen haltijan olisi vedettävä päätöksen peruuttamisen kohteena oleva aine tai esine markkinoilta. Peruuttamisen seurauksena aine tai esine luokiteltaisiin uudelleen jätteeksi. Uudenmaan ELY-keskus pyytää selventämään tältä osin, mikä viranomaisen on toimivaltainen määräämään tuotteiden takaisinvedosta ja minkä lain perusteella. Takaisin veto voi käytännössä olla myös todella hankalaa sen osalta, että tuotetta on voitu toimittaa markkinoille merkittäviä määriä ja niiden loppusijoituskohteet voivat olla mahdottomia selvittää.

147 g § Päätöksen suhde myöhempään sääntelyyn

-

147 h § Valitusoikeus sivutuotetta tai jätteeksi luokittelun päättymistä koskevassa asiassa

-

147 i § Uusiomateriaalirekisteri

Uudenmaan ELY-keskus esittää lakiluonnoksen 147 i §:n osalta harkittavaksi, että voisiko uusiomateriaalirekisterin osalta hyödyntää aluehallintovirastojen lupatietopalvelua. Järjestelmä olisi valmiina ja sieltä löytyisi nykyisellään kaikki valtion lupaviranomaisen julkaisemat hakemukset ja päätökset.

47 b § Sivutuotteeksi luokittelemista tai jätteeksi luokittelun päättymistä koskevan asian ratkaiseminen jätelain mukaisessa menettelyssä

-

Muuta huomioitavaa

Uudenmaan ELY-keskus pitää esitettyä lakimuutosta kannatettava. Esitystä tulisi kuitenkin vielä tarkistaa tietyiltä osin.

Uudenmaan ELY-keskus esittää, että vähintään ehdotuksen perusteluissa olisi maininta siitä, mille viranomaiselle kuuluu niiden tuotteiden valvonta, jotka ovat saaneet jätelain mukaisen EEJ- ja/ tai sivutuotepäätöksen. Epäselvää on myös se, miltä osin päätöksen valvonta kuuluu jätelain mukaiselle valvontaviranomaiselle, vaikka kyse on päätöksen antamisen jälkeen tuotteesta eikä jätteestä. Myös jätelain valvontaviranomaisten (kunta vs. valtio) välinen valvontatoimivaltajako on päätösten osalta epäselvä. Mikäli tuleva lupa- ja valvontavirasto toimii aina EEJ-/sivutuotepäätöksen valvontaviranomaisena, jää epäselväksi, miten valvonta käytännössä toteutuu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen luvittamissa laitoksissa tai sellaisissa laitoksissa, jotka eivät ole lainkaan luvanvaraisia.

Lakiehdotusta ja sen perusteluja tulisi selventää siltä osin, miten toimitaan sellaisten nykyisten EEJ- ja sivutuotestatuksen saaneiden tuotteiden kanssa, jotka eivät perustu viranomaisen päätökseen, vaan toiminnanharjoittajan tai valvontaviranomaisen tulkintoihin/kannanottoihin. Toimijoiden tasapuolisen kohtelun näkökulmasta myös näiltä tulisi ELY-keskuksen mielestä edellyttää nyt säädettävän lain mukaista päätösmenettelyä jollain aikavälillä. Tästä tulisi selvästi todeta lakiehdotuksessa ja sen perusteluissa.

Uudenmaan ELY-keskus huomauttaa, että vaikka sivutuote/EEJ-päätöksen eriyttäminen ympäristöluvasta on perusteltua ja selkeyttää toimintaa, se voi tuoda myös lisää hallinnollista taakkaa. Sivutuote-/EEJ-päätös voi luoda tarpeen muuttaa toiminnan ympäristölupaa ja sen määräyksiä. Esimerkiksi silloin, jos jäte (päätöksen jälkeen tuote) on vaikuttanut jätevakuuden määrään. Myös sivutuote-/EEJ-päätöksen muutostilanteissa saattaa syntyä tarve muuttaa samalla ympäristölupaa (esim. uudet käsiteltävät jätejakeet).

Norokorpi Maija
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus